

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 3064/05
29.12.2005. година
Београд

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Соње Бркић, Споменке Зарић, Слађане Накић - Момировић и Софије Вагнер - Личеноски, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, које заступа АБ, адвокат, против тужених Републике Србије, коју заступа Републички јавни правобранилац, Општине Пирот, коју заступа Општински јавни правобранилац и УТП Србија из Пирота, кога заступа БА, адвокат, ради утврђења и предаје у државину, одлучујући о ревизијама тужених Републике Србије и Општине Пирот, изјављеним против пресуде Окружног суда у Пироту Гж.733/03 од 19.12.2003. године и захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца Гт. I 440/04 од 5.4.2004. године подигнутом против пресуде Општинског суда у Пироту П.197/03 од 17.6.2003. године и пресуде Окружног суда у Пироту Гж.733/03 од 19.12.2003. године, у седници одржаној дана 29.12.2005. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Окружног суда у Пироту Гж.733/03 од 19.12.2003. године и пресуда Општинског суда у Пироту П.197/03 од 17.6.2003. године, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Пироту Гж.733/03 од 19.12.2003. године одбијене су жалбе тужених и потврђена пресуда Општинског суда у Пироту П.197/03 од 17.6.2003. године којом је усвојен захтев тужилаца и утврђено да тужиоци по основу наслеђа иза покојних родитеља ПП1 и ПП2, бивших из __ имају право својине са по ½ на двоспратној згради званој "ВВ" коју чине хотел, ресторан и биоскоп уписаној у тапију __ број аа од 27.7.1933. године и поседовном листу број вв КО ГГ као кп.бр.гг површине 1156 м2 и право трајног коришћења од по ½ дворишта те зграде у површини од 112 м2 уписаној у истом листу и тужени обавезани да им ова права признају, уступе ове непокретности у државину и накнаде им трошкове поступка у износу од 12.500,00 динара.

Против ове другостепене пресуде тужени Република Србија и Општина Пирот су благовремено изјавили ревизије због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су доставили одговор на ревизије тужених и предложили да Врховни суд одбаци ревизије као недозвољене обзиром да у имовинско - правним споровима у којима се тужбени захтев не односи на потраживање у новцу, предају ствари или извршење неке друге чинидбе, према последњим изменама ЗПП ревизија није дозвољена ако вредност предмета спора коју је тужилац означио у тужби не прелази 300.000,00 динара.

Републички јавни тужилац је против обе наведене нижестепене пресуде благовремено подигао захтев за заштиту законитости због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложио да Врховни суд укине нижестепене пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Врховни суд је испитао побијане пресуде у смислу члана 386. и 408. раније важећег Закона о парничном поступку (ЗПП), које се примењује на основу члана 491. став 1. и 4. и 5. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" 125/04), и нашао да су оба ванредна правна средства дозвољена и основана.

Тужиоци у одговору на ревизију тужених неосновано указују да су ревизије недозвољене.

Тужба у овом спору поднета је 4.12.1998. године, у тужби је био опредељен само захтев за предају спорних непокретности у државину тужиоцима, а вредност предмета спора означена на износ од 10.000,00 динара. Поднеском од 14.10.1999. године је тужба преиначена и поред захтева за предају спорних непокретности - опредељени и захтев за утврђење права својине тужилаца на овим непокретностима, али вредност новоопредељеног захтева није означена. Тужиоци су уредили преиначену тужбу на рочишту 6.7.2000. године и вредност спора означили на 15.100,00 динара.

Када је тужилац пропустио да у тужби означи вредност предмета спора што се односи и на преиначење тужбе, по одредбама Закона о парничном поступку који се примењује на ову парницу, био је овлашћен да самоиницијативно или по позиву суда то учини до окончања првостепеног поступка, што се, по становишту Врховног суда, сматра уређењем поднеска и у таквом случају дозвољеност ревизије у имовинско-правном спору у коме се тужбени захтев не односи на потраживање у новцу, цени према одредбама Закона о парничном поступку које су важиле на дан преиначења тужбе. Зато су ревизије тужених дозвољене будући да је лимит за оцену дозвољености ревизије у време преиначења тужбе у овом спору 14.10.1999. године био 15.000.00 динара, у смислу тада важеће одредбе члана 382. став 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, спорне непокретности биле су уписане у књигу тапија Среског суда у Пироту од 7.5.1933. године као власништво сада покојног ПП1, који је преминуо __. године.

Записницима о примопредаји и процени спорних непокретности са инвентаром утврђено је да је вредност предаје национализоване оставинске масе ПП1, чији је старалац била мајка тужилаца ПП2, одређена на износ од 407.970,00 тадашњих динара. За наследнике покојног ПП1 тужиоци су оглашени решењем од 3.11.1952. године, на равне делове. О национализацији ове имовине тужилаца није донета одлука надлежних органа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да спорне непокретности нису одузете од тужилаца као власника на основу Закона о национализацији приватних предузећа из 1948. године нити на основу Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта из 1958. године, јер о национализацији спорне имовине није донета појединачна одлука и захтеве тужиоца усвојили јер је и по оцени нижестепених судова спорна имовина прешла у државну, односно друштвену својину без правног основа.

Ревизијама тужених и захтевом за заштиту законитости се основано указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено и да је у поступку пред првостепеним судом учињена битна повреда из члана 354. став 1. у вези члана 377. став 1. ЗПП који није расправљив сва спорна питања на која му је указао ревизијски суд решењем Рев.1651/02 од 30.1.2003. године што другостепени суд није санкционисао – иако су тужени на то указивали жалбом.

Наиме, решењем Владе Народне Републике Србије од 30.4.1948. године ("Службени гласник НРС" број 25/1948), национализоване су непокретности мајке тужилаца сада покојне ПП2, а по записнику о примопредаји својинске масе оца тужилаца, чији је старалац била сада покојна ПП1, мајка тужилаца преузете су и спорне непокретности са инвентаром дана 28.4.1948. године, национализоване по Закону о национализацији привредних предузећа ("Службени лист ФНРЈ" број 98/46, 35/48), по одредбама члана 1. у вези члана 2а. став 1. тачка 10. овог Закона.

Према члану 1. наведеног Закона национализују се и прелазе у државну својину даном ступања на снагу овог Закона привредна предузећа одређена енумерацијом привредних грана у тачкама 1. – 41. овог члана, као и предузећа од опште важности одређена на исти начин чланом 2а. истог Закона, међу којима су били и сви биоскопи. Дотадашњи сопственик имао је у смислу члана 17. овог Закона право да уложи жалбу Влади ФНРЈ или Влади Народне Републике (зависно од врсте и имовине која је национализована), ако је сматрао да спорна имовина не спада под удар овог Закона у року од 15 дана од дана преузимања његове имовине.

Сопственицима предузећа национализованог по наведеном Закону, у смислу члана 8, држава је била обавезна да да накнаду уз национализовану имовину, а накнада се давала у вредности чисте активе национализоване имовине предузећа на дан преузимања од стране државе (члан 9. став 1).

Како је сва национализована имовина прешла у државну својину даном ступања на снагу наведеног Закона, појединачни управни акт о национализацији имовине донет у поступку спровођења овог Закона није основ преласка национализоване имовине у државну својину. Одсуство овакве одлуке није знак да до национализације није дошло, јер она само потврђује оно што се догодило по закону у смислу члана 1. и 2а. у вези члана 15. наведеног Закона. Зато се закључак нижестепених судова о непостојању правног основа за прелазак спорне имовине у државну својину због непостојања појединачног акта о национализацији не може прихватити јер ова одлука нема конститутиван карактер.

Спорне непокретности преузете су као законом национализована имовина 28.4.1948. године од староца својинске масе покојног ПП1 чија заоставштина до тада није била расправљена. Нижестепени судови су због погрешне примене материјалног права пропустили да утврде да ли је спорна имовина по својој правној природи, врсти и карактеру била предмет национализације по наведеном Закону о национализацији привредних предузећа, јер од ових околности зависи да ли је даном ступања на снагу овог Закона спорна имовина прешла у државну својину национализацијом *ex lege* уз обавезу државе да утврди и да накнаду за национализоване непокретности и закључак о основаности захтева тужилаца за утврђење права својине и предају у државину спорних непокретности.

Са изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 394. став 1, 395. став 2. у вези члана 408. ЗПП укинуо нижестепену пресуду и одлучио као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити речене недостатке, у изложеном смислу употпунити чињенично стање и донети закониту и правилну одлуку.

Председник већа-судија,

Снежана Андрејевић, с.р.

За тачност отправка

ИЈ